

VÄSTRA NYLANDS MILJÖHÄLSA

MILJÖHÄLSOVÅRDENS TILLSYNSPLAN FÖR 2013

VÄSTRA NYLANDS MILJÖHÄLSONÄMNDENS BEHANDLING

Godkänd för framläggning 25.10.2012 § 42

Godkänd 20.12.2012 § 49

Den här planen innehåller Västra Nylands miljöhälsas tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet enligt

- livsmedelslagen
 - hälsoskyddslagen
 - konsument säkerhetslagen
 - tobakslagen
- och
- kemikalielagen.

Därtill innehåller den ett omnämnande av planen för djurhälsa och organiseringen av kommunal veterinärvård.

Enligt miljö- och hälsoskyddslagstiftningen ska kommunen utarbeta och godkänna tillsynsplaner för regelbunden tillsyn för att göra tillsynsmyndigheternas tillsyn enhetlig. Bestämmelser om tillsynsplaner ingår i 6 § i hälsoskyddslagen (763/1994), 48 § i livsmedelslagen (23/2006), 22 § i konsument säkerhetslagen (920/2011), 14 a § i tobakslagen (693/1976) och 7 § i kemikalielagen (744/1989). De planer som bygger på dessa bestämmelser bildar kommunens tillsynsplan för miljö- och hälsoskydd.

Den kommunala myndighetens tillsynsverksamhet regleras inte bara i de ovan nämnda lagarna, utan även i bland annat kontrollförordningen EG nr 882/2004 och förordningen om kontroll av produkter av animaliskt ursprung nr 854/2002.

Den kommunala tillsynsplanen för miljö- och hälsoskyddet ska ses över vid behov, i praktiken varje år. Utförligare bestämmelser ges i statsrådets förordning om kommunala tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet 665/2006.

Det har varit tillåtet att sälja nikotinersättningspreparat, förutom på apotek, också i de detaljhandelsaffärer, kiosker och servicestationer som säljer tobaksprodukter. I fråga om detaljhandel med nikotinpreparat hänvisar läkemedelslagen till tobakslagen. Ett avsnitt om dessa preparat har införts i denna plan.

För inspektioner, provtagning och undersökningar som ingår i den regelbundna tillsynen i enlighet med tillsynsplanen ska kommunen ta ut en avgift enligt den kommunala taxan för miljö- och hälsoskyddet. Avgiften tas ut även för åtgärder som vidtas på grund av underlåtelse att följa bestämmelserna. Taxan för miljö- och hälsoskyddet finns till påseende på stadshuset Monkola samt på webbplatsen www.lohja.fi. Bestämmelser om de avgifter som tas ut ingår i 50 § 2–4 mom. i hälsoskyddslagen, 71 § i livsmedelslagen, 32 § i konsument säkerhetslagen, 25 a § i tobakslagen och 60 § i kemikalielagen.

Bestämmelser om de riksomfattande tillsynsprogrammen för miljö- och hälsoskyddet ingår i statsrådets förordning 78/2011: i det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet för 2011–2014 och uppdateringen för 2013 anges gemensamma principer för de centrala myndigheterna inom miljö- och hälsoskyddet.

Livsmedelssäkerhetsverket (Evira), Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) samt Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) har utarbetat ett gemensamt riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet för åren 2011–2014.

Av de riksomfattande tillsynsprogrammen ska dessutom framgå vilka delar av programmet som är lagstadgade och vilka som endast anger riktlinjer. När denna plan skrivs var det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet för åren 2011–2014 tillgängligt. Det innehåller följande riksomfattande, uppdaterade program för 2013:

- Programmet för livsmedelstillsynen
- Tillsynsprogrammet för hälsoskyddet
- Tillsynsprogrammet enligt tobakslagen
- Tillsynsprogrammet enligt kemikalielagen
- Tillsynsprogrammet för konsumentssäkerheten

Västra Nylands miljöhälsa har inom sitt område hand om det kommunala miljö- och hälsoskyddet, och Västra Nylands miljöhälsönämnd är myndighet. I Västra Nylands miljöhälsa sköts tillsynsuppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet av hälsoinspektörerna. Miljöhälsochefen är chef för hälsoinspektörerna.

I den gemensamma delen av miljö- och hälsoskyddets gemensamma riksomfattande tillsynsprogram anges de allmänna och gemensamma principerna för miljö- och hälsoskyddet. Därtill innehåller programmet egna avsnitt för de olika sektorerna, där särdragen för tillsynen inom varje enskild sektor beskrivs.

Syftet med det gemensamma tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet är att utveckla och förenhetliga de centrala ämbetsverkens styrning av kommuner och andra tillsynsmyndigheter samt att höja planmässigheten, effekten och kvaliteten i den tillsyn som lagstiftningen om miljö- och hälsoskyddet kräver. Detta ska ske genom styrning av myndigheterna när det gäller att utarbeta tillsynsprogram, ordna tillsynen och genomföra den. Syftet är också att harmonisera tillsynspraxis i hela landet.

- Med inspektion avses en regelbunden och planerlig kontroll som utförs av tillsynsmyndigheten genom en tjänsteinnehavare. Inspektionen går ut på att kontrollera att aktören systematiskt beskriver eller planerar sin process för att systematiskt och på sakliga grunder kunna identifiera riskerna i processerna samt också i praktiken planerar sin verksamhet och sina processer samt hanteringen av riskerna genom adekvata kontrollmetoder och monitoreringar. Vidare kontrollerar man att aktören med tillräckliga metoder verifierar att verksamheten sköts enligt beskrivningen, uppdaterar processbeskrivningen, riskidentifieringen, planeringen och metoderna för hanteringen samt i övrigt försäkras sig om att verksamheten är under kontroll. En inspektion kan också omfatta provtagning och mätningar som utförs av en tjänsteinnehavare.

re i syfte att bedöma eventuella sanitära olägenheter som tillsynsobjektet, den verksamhet som bedrivs eller de produkter som tillverkas i tillsynsobjektet eller de tjänster som tillhandahålls där kan medföra samt bedöma säkerheten och verifieringen av kontrollen.

– Med typ av tillsynsobjekt avses ett antal tillsynsobjekt med verksamhet av liknande art och omfattning.

– Med riskkategori avses omfånget av den myndighetstillsyn som ska riktas in på objektet/aktören i fråga. Som kriterium används här sättet och grunderna för aktörens systematiska hantering av sin verksamhet och de risker den medför: beskrivning av processerna, identifiering av riskerna samt verifiering.

– Med kontrollfrekvens avses antalet årliga inspektioner i ett tillsynsobjekt.

Avsikten är att behandla samtliga kända tillsynsobjekt inom verksamhetsområdet för Västra Nylands miljöhälsa i elektronisk form med tillsynsprogrammet YT-Boss samt konvertera dem för behandling i ett program som skaffas 2012. Uppgifter om nya tillsynsobjekt angående vilka verksamhetsutövaren inte kontaktat myndigheten får man bl.a. från primärkommunernas byggnadstillsynsmyndigheter samt genom att följa informationen i lokaltidningarna och andra medier.

Tillsynsobjekt inom livsmedelstillsynen:

- godkända livsmedelslokaler (anläggningar)
- livsmedelslokaler som anmäls till tillsynsmyndigheten
- mobila livsmedelslokaler
- primärproduktionsställen
- aktörer som marknadsför och tillverkar material och tillbehör som kommer i kontakt med livsmedel.

Enligt arbetsfördelningen inom konsument säkerhetstillsynen övervakar den kommunala tillsynsmyndigheten i huvudsak aktörer som tillhandahåller konsument service samt lokala tillverkare av kosmetika, leksaker och ljusprodukter.

Tillsynsobjekt inom den regelbundna tillsynen enligt hälsoskyddslagen är objekt som enligt 13 § i hälsoskyddslagen är anmälningspliktiga samt anläggningar som levererar hushållsvatten och enligt 18 § i hälsoskyddslagen ska godkännas av myndigheten. Den planensliga tillsynen kan utvidgas till att gälla även andra objekt, om verksamheten enligt riskbedömningen kan medföra sanitära olägenheter. Som särdrag kan nämnas att hälsoskyddstillsynen omfattar ett rätt stort antal objekt där tillsynen aktualiseras tack vare kommuninvånare eller kunder och som annars inte faller inom ramen för den planensliga tillsynen.

Tillsynsobjekt inom den regelbundna tillsynen enligt kemikalielagen är verksamhetsutövare som ansvarar för utsläppande av kemikalier på marknaden, d.v.s. tillverkare av baskemikalier och kemikalier för yrkesbruk eller för konsumenter samt partiaffärer och företag som importerar kemikalier från länder utanför EU. Ytterligare tillsynsobjekt är detaljhandelsenheter såsom distributionsstationer, affärer inom järn-

och lantbruks-, specialvaru- och dagligvaruhandeln. Tillsynsobjekten enligt kemikalielagen framgår av den bifogade tabellen.

Tillsynsobjekt inom den regelbundna tillsynen enligt tobakslagen är restauranger och andra förplägnadsrörelser, daghem och läroinrättningar (såväl interiörer som utomhusområden), detaljhandelsenheter som säljer tobaksprodukter samt tobaksautomater. Även detaljhandelsenheter som säljer nikotinpreparat har tagits med.

De riksomfattande tillsynsprogrammen innehåller egna riskbedömningsmodeller, som inspektionsfrekvenserna för olika typer av tillsynsobjekt grundar sig på. Inspektionsfrekvenserna i den bifogade tabellen bygger på inspektionsfrekvenserna enligt respektive riksomfattande tillsynsprogram, med undantag för livsmedelstillsynen.

Fastställandet av inspektionsfrekvensen för tillsynsobjekten inom livsmedelstillsynen utgår bland annat från den inspektionsfrekvens som i det riksomfattande tillsynsprogrammet slagits fast för respektive typ av objekt. Behovet av tillsyn bestäms också utgående från hur aktören hanterar sin verksamhet och de risker den medför: Har verksamheten beskrivits, och hur i så fall? Har riskerna identifierats? Har hanteringen och kontrollen av verksamheten planerats på ett adekvat sätt och – framför allt – har det verifierats att man handlar på detta sätt och t.ex. uppdaterar egenkontrollen?

I inspektionstiden ingår förberedelserna inför inspektionen, själva inspektionen samt avfattandet av inspektionsberättelsen.

Miljö- och hälsoskyddet har som ambition att medverka vid genomförandet av riksomfattande insatsområden och projekt på det lokala planet till den del de lämpar sig för det västnyländska området.

Antalet tillsynsobjekt, de genomsnittliga inspektionsfrekvenserna för olika typer av objekt, den genomsnittliga tidsåtgången för inspektionerna samt antalet inspektioner 2012 framgår av den bifogade tabellen. De inspektioner som görs för att kontrollera att missförhållanden som uppdagats vid en tidigare inspektion åtgärdats (s.k. tilläggsinspektion eller förnyad inspektion) ingår inte i tabellen. En avgift tas ut också för dessa inspektioner.

En inspektion kan även, beroende på objektet, omfatta åtgärder enligt flera olika miljö- och hälsoskyddslag.

Över varje inspektion avfattas en inspektionsberättelse, som skickas till tillsynsobjektet. Om inspektionsberättelsen innehåller uppmaningar till åtgärder, ska en tidsfrist bestämmas för dessa och en förnyad inspektion förrättas för att kontrollera att åtgärderna verkställts. I regel bör man förhandla med verksamhetsutövaren om tidsfristens längd, men den påverkas också av vilken typ av missförhållande eller förseelse det handlar om. Om uppmaningarna inte har lett till åtgärder innan tidsfristen går ut, överväger man från fall till fall att antingen tillgripa tvångsmedel (föreläggande, vite e.d.) eller ge en ny tidsfrist med hot om tvångsmedel.

Hälsoinspektörerna kan vid behov anlita utomstående experter.

Inspektioner i livsmedelslokaler förrättas i regel utan förvarning. Endast vid behov meddelar man på förhand, till exempel om inspektionen förutsätter en viss persons närvaro.

Inspektionerna fokuserar på övervakning av hur aktören hanterar sin verksamhet, d.v.s. hur egenkontrollen fungerar. Syftet är att övervaka hur aktören agerar och utövar kontroll över verksamheten och riskerna bl.a. med hjälp av egenkontrollplanen, så att verksamheten inte medför fara eller olägenhet på grund av bristfällig kontroll och hygien. Myndighetens uppgift är att övervaka hur aktören verifierar verksamheten, dvs. underhålla beskrivningen av verksamheten, identifieringen av risker, hanteringen och uppdateringarna.

Kontrollfrekvensen är lägre i en livsmedelslokal eller ett objekt inom någon annan sektor där aktören har adekvat kontroll över verksamheten med hjälp av en systematisk beskrivning, identifiering och hantering av riskerna samt verifiering. Om inspektören konstaterar att egenkontrollen, d.v.s. de ovan nämnda elementen för hantering av verksamheten, inte iakttas eller verifieras på ett korrektare sätt eller att kontrollen är bristfällig eller inadekvat, ska inspektören antingen använda tvångsmedel eller ge uppmaningar. I vissa fall kan inspektören även ta prov, om aktörens grunder för hantering av kontrollen är oklara och man inte lyckas nå samförstånd.

En ny livsmedelslokal som anmälts enligt 13 § 3 mom. i livsmedelslagen ska granskas så fort som möjligt efter att anmälan kommit in, eller åtminstone ska man övervaka att egenkontrollen fungerar. I annat fall har aktören inte rätt att utöva verksamhet. En avgift enligt taxan tas ut för behandlingen av anmälan. Därtill debiteras en separat avgift enligt taxan för själva inspektionen.

Insatsområdena i det riksomfattande programmet för livsmedelstillsyn 2013 är bland annat hanteringshygien för grönsaker. Det utgör en delprocess där miljöhälsan utövar tillsyn med en normal tillsynsprocess.

Avsikten med inspektionerna enligt konsument säkerhetslagen är att utreda om aktören har sådan kontroll över verksamheten att riskerna med den service eller vara som bjuds ut är under kontroll. Vid tillsynsobjekten förrättas på förhand överenskomna inspektioner, inspektionsbesök som hänför sig till efterkontrollen samt inspektioner utan förhandsanmälan. Vid inspektioner stöder man sig på kontrollanvisningar och checklistor från Tukes. Före inspektion stiftar man bekantskap med objektet på kontoret genom att bland annat studera säkerhetsdokumenten eller planen. Över inspektionen upprättas ett inspektionsprotokoll, som delges tillsynsobjektet och eventuella andra parter.

Konsument säkerhetstillsynen riktas in på de insatsområden som Tukes slagit fast. Dessa har omfattat konsumenttjänster. Det riksomfattande tillsynsprojektet med temat säkerhet vid inomhuslekplatser, som drog igång 2012, fortgår under 2013. Det regionala tillsynsprojektet för 2013 är ett projekt för tillsyn av säkerheten i lokalt tillverkade ljus som Regionförvaltningsverket i Södra Finland startar i oktober–november.

Orsak till inspektion vid ett objekt som inte ingår i insatsområdena kan vara exempelvis

- en olycka, ett tillbud eller en annan exceptionell situation vid objektet
- en serviceproducent inom en ny bransch, varvid det är ändamålsenligt att kontrollera verksamheten ur konsumentssäkerhetsvinkel
- behandling av en anmälan som en konsument eller någon annan aktör gjort och som gäller säkerhetsaspekter på en service eller vara
- efterkontroll av produkter som dragits tillbaka eller utredning av huruvida en produkt som anmälts som farlig i notifikationssystemet RAPEX finns kvar på marknaden.

Nya verksamheter som anmälts i enlighet med 6 § i konsument säkerhetslagen inspekteras så fort som möjligt efter att anmälan har kommit in. En avgift enligt taxan tas ut för behandlingen av anmälan. Därtill debiteras en separat avgift enligt taxan för själva inspektionen.

Syftet med inspektion av tillsynsobjekt enligt hälsoskyddslagen är att övervaka att aktören har sin verksamhet under kontroll så att den inte medför sanitär olägenhet eller skapar sådana förhållanden som innebär risk för sanitär olägenhet. Inspektionerna förrättas i regel vid en på förhand överenskommen tidpunkt.

I inspektionsprotokollet ges behövliga förelägganden och anvisningar om reparationsåtgärder eller fortsatta undersökningar. Tillsynen enligt kemikalielagen på detaljhandelnheter som säljer kemikalier till konsumenter sker i första hand i samband med andra inspektioner. Tillsynen av detaljhandels försäljning av kemikalier fortgår som kemikalieprojekt under 2013. Insatsområdet för 2013 är exceptionella situationer inom tillsynen av hushållsvatten, dvs. att uppdatera beredskapsplanen.

På det lokala planet övervakar den kommunala hälsoskyddsmyndigheten tobaksförsäljningen och -reklamen samt kontrollerar hur rökförbudet iakttas. År 2012 förrättar myndigheten tobaksinspektioner inom ramen för sina tillsynsresurser. Insatsområdet är det samma som förra året, dvs. rökfrihet i skolor, daghem och på andra ställen där barn och ungdomar gärna vistas.

Kommunen ska övervaka lagrings- och försäljningsställen för nikotinpreparat samt försäljningen av nikotinpreparat. Försäljningen av nikotinpreparat enligt läkemedelslagen övervakas i samband med inspektioner inom ramen för livsmedels- eller tobakstillsynen.

Inom tillsynen över djurens hälsa och välmående EHO nämns tillsynen av biprodukter som insatsområde 2013, vilket innebär intensivare verifiering av att produkterna inte hamnar i livsmedelskedjan.

En tjänsteinnehavare eller inspektör tar som myndighetsrepresentant ett prov endast om aktören inte förmår motivera sina kontrollmetoder eller risker och parterna inte kan enas om saken. Dessutom måste tjänsteinnehavarna tills vidare på grund av föråldrade författningar delta i tagningen av prov på badstränder och vid vattenverk enligt tillsynsprogrammet samt i tagningen av salmonellaprov i hönserier.

Då köttbesiktningen numera sköts av staten, har trikin- och salmonellaprov samt övrig provtagning på slakterier fallit bort.

Hälsoinspektörerna sköter på begäran sådan provtagning som ingår i de riksomfattande programmen för livsmedelstillsyn. Livsmedelsprover av animaliskt ursprung inom primärproduktionen tas i anslutning till det nationella programmet för övervakning av främmande ämnen i livsmedel av animaliskt ursprung. All provtagning som hör till den regelbundna tillsynen är avgiftsbelagd.

Laboratorier

Tillsynen stöder sig mot godkända laboratorier. De avtal som ingås med laboratorierna bygger på upphandlingslagstiftningen.

Bland andra följande godkända laboratorier är belägna inom samarbetsområdet för Västra Nylands miljöhälsa eller i dess närhet:

- Västra Nylands vatten och miljö rf (FINAS-ackrediterat testlaboratorium T147)
- Novalab Oy (FINAS-ackrediterat testlaboratorium T07)
- MetropoliLab (FINAS-ackrediterat laboratorium T058)

Det laboratorium som anlitas för undersökning av konsumentprodukter väljs utgående från produktens egenskaper och vilka undersökningar som behövs (t.ex. VTT).

Kommunikationen omfattar kundservice, underhåll av webbsidor, rådgivning och vägledning, informationsblad och reklam i lokala medier. Västra Nylands miljöhälsa iakttar Lojo stads kommunikationsplan. Den största delen av kommunikationen sker via webbsidorna.

Västra Nylands miljöhälsa har en total kalkylerad personalresurs på 14 årsverken med följande fördelning:

- miljöhälsochefen 1 årsverke
- hygienikerna 1,57 årsverken (en heltidsanställd och två deltidsanställda på 0,30 resp. 0,27 årsverken)
- hälsoinspektörerna 7 årsverken
- byråsekreterarna 1 årsverke (en byråsekreterare på 0,5 och ett serviceavtal på 0,5 årsverken)
- veterinärerna 3,43 årsverken (fyra årsverken minskat med andelarna för hygienikerna på 0,30 och 0,27 årsverken)

Miljö- och hälsoskyddet förfogar över uppskattningsvis 10,27 kalkylerade årsverken för tillsyns- och kontrolluppgifter enligt följande:

- miljöhälsochefen 0,8 årsverken
- hygienikerna 1,57 årsverken
- hälsoinspektörerna 7 årsverken
- byråsekreterarna 0,9 årsverken

De effektiva tillgängliga resurserna är uppskattningsvis 8,63 effektiva årsverken. Med effektiv resurs avses en resurs med avdrag för pauser, restider osv.

Västra Nylands miljöhälsönämnd utvärderar årligen utfallet av tillsynsplanen. Utvärderingen presenteras i den årliga verksamhetsberättelsen för Västra Nylands miljöhälsönämnd. Utvärderingen ska omfatta minst följande faktorer:

1. antalet inspektioner per typ av tillsynsobjekt
2. inspektionernas omfattning
3. antalet prov per typ av tillsynsobjekt samt
4. allokeringen av de intäkter som erhållits genom tillsynen.

Resultaten av utvärderingen skickas till regionförvaltningsmyndigheten och centralmyndigheten.

Plan för regelbunden tillsyn 2013

Hälsoinspektörerna och hygienveterinären

Varje hälsoinspektör och hygienveterinär utför fullständiga inspektioner inom den regelbundna tillsynen för att verifiera verksamheten vid kontrollobjekt enligt följande: 44 veckor x 2 inspektioner per vecka = 88 kontroller. Övrig tillsynsverksamhet och främjande samt olika slags provtagning (t.ex. prov av hushållsvatten och badvatten), som inte omfattar tillsyn för verifiering av en aktörs verksamhet och riskhantering, klassificeras inte som regelbunden tillsyn.

Praktikveterinärer

Djurskyddstillsyn och övrig tillsyn som gäller in- och utförsel av djur samt annan tjänsteutövning klassificeras inte som regelbunden, förutom gårdarnas sjukdomsprogram och hälsovårdsprogram, som inom det nuvarande området uppgår till 80 st. fördelade på totalt 4 veterinärer 2013.

Processen för regelbunden tillsyn inom alla sektorer (HACCP inom livsmedelstillsynen)

Verksamhetsutövarens roll:

1. Utarbeta en sådan integrerande beskrivning av verksamheten/processen som möjliggör en tillbörlig identifiering av riskerna
2. Utföra en integrerande identifiering av riskerna på tillbörliga grunder
3. Hantera riskerna/verksamheten med tillbörliga metoder (monitorering mm.)
4. Göra en hierarkisk verifiering: uppdatera verksamhetsbeskrivningen, identifiera riskerna, planera och verifiera kontrollen, svara för verksamheten och riskerna samt regelmässigheten.

Tillsynsutövarens roll: Utöva tillsyn över punkt 4 samt fastställa behovet av tillsyn, dvs. riskhanteringsklass (verksamhetshanteringsklass).

Klass 0: Punkterna 1, 2, 3, 4 uppfylls inte: verksamheten ska förbjudas.

Klass 1: Punkterna 2, 3, 4 uppfylls inte: ny inspektion inom 2 veckor–en månad.

Klass 2: Punkterna 1, 2 och 3 har införts i någon utsträckning: ny inspektion inom ett halvt år.

Klass 3: Alla 4 punkterna tillämpas i någon utsträckning och egenkontrollen har en hierarkisk ordning: inspektion med 1–2 års mellanrum.

Klass 4: Alla 4 punkterna har införts på ett integrerat sätt och på tillbörliga grunder: inspektion med högst 2 års mellanrum.

Kostnader för verksamhetsutövaren:

Kostnaderna påverkas av den tid som åtgår för inspektioner, dvs. hur ofta inspektioner utförs och hur lång tid de tar; detta står i direkt proportion till hur väl en ansvarstagande aktör hanterar sin verksamhet och sina risker enligt beskrivningen ovan.

Inspektionsfrekvensen kommer inte att uppfylla kraven i det nationella programmet, men är dock effektivt inriktad på riskhanteringen vid objekten inom ramen för resurserna.